

Interne Auditplan 2018

Document: Interne Auditplan 2018
Zaaknr.: Z-17-104356
Versie: 1.0
Status: definitief
Datum: december 2018
Team: Bedrijfsondersteuning
Organisatie: Gemeente Oegstgeest
Auteur: senior adviseur AO/IB Mirella Gobati

Document historie

Versie	Datum	Wijziging(en)	Op verzoek van	Uitgevoerd door
0.1	12 december 2018	eerste concept	directie	senior adviseur AO/IB
1.0	18 december vastgesteld door het college van B&W	Tekstueel op de pagina's 11 en 22: 'Inkopen en (Europese) aanbestedingen' i.p.v. 'Aanbestedingen'.	Niet van toepassing	senior adviseur AO/IB

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Oegstgeest in control	5
1.3	Ontwikkelingen.....	6
1.3.1	Accountantscontrole	6
1.3.2	Interne audits doelmatigheid en doeltreffendheid.....	7
2.	Controleomgeving.....	7
2.1	Kaders.....	7
2.2	Rollen, taken en bevoegdheden.....	8
3.	Interne audits 2018	11
3.1	Interne audits rechtmatigheid en getrouwheid.....	11
3.2	Uitvoering interne audits rechtmatigheid en getrouwheid	12
3.3	Interne audit fiscaal.....	13
3.4	Evaluatie interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid	13
3.5	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	14
4.	Controle en verantwoording derde partijen	15
4.1	Afstemming controle en verantwoording	15
5.	Accountantscontrole jaarstukken	16
5.1	Opdracht.....	16
5.2	Controleprotocol en Normenkader.....	17
5.3	Managementletter	17
5.4	Controleverklaring en verslag van bevindingen	18
6.	Speerpunten c.q. aandachtspunten	18
7.	Follow-up interne audits en accountantscontroles	18
	Bijlage 1: Risicoanalyse interne audits 2018	20
	Bijlage 2: Planning Interne Auditplan 2018.....	25
	Bijlage 3: Brief gemeente Leiden Regionale Auditpool.....	26

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Voor u ligt het Interne Auditplan 2018. Dit plan stellen we jaarlijks op, dan wel actualiseren we het. Met dit plan geven we aan welke interne audits we uitvoeren in en t.b.v. het (financiële) verantwoordingsjaar 2018, waarom ze worden uitgevoerd, hoe dit gebeurt, door wie en wanneer. De uitvoering van de meeste interne audits vindt plaats in het tweede halfjaar 2018 en aan het begin van 2019.

Daarnaast geven we in dit plan de ontwikkelingen en aandachtspunten aan die relevant zijn i.r.t. de interne audits en geven we tevens aan hoe we hiermee omgaan. Ook leggen we de relatie met de accountantscontrole op de jaarstukken. Voorts beschrijven we het follow-up-proces van de interne audits en accountantscontroles en geven we aan wat hierbij de speerpunten zijn voor 2018.

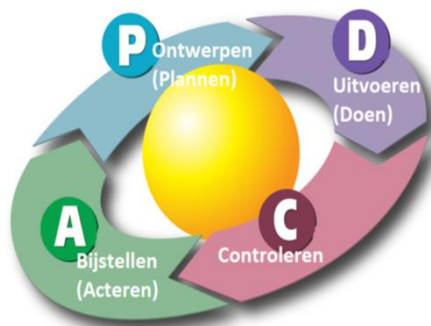
Het college van B&W stelt het interne auditplan vast, het plan gaat ter informatie naar de raad en de rekenkamercommissie. Later in dit plan wordt verder ingegaan op de verschillende rollen, taken en bevoegdheden bij de interne audits en accountantscontrole en de relaties hiertussen.

Normaliter leveren we het interne auditplan eerder in het jaar op. De oplevering van het Interne Auditplan 2018 is vertraagd vanwege de lange en intensieve accountantscontrole 2017, en knelpunten bij het opstarten van de interne audits 2018 door Servicepunt71 (verder: Sp71). Welke interne audits we uitvoeren t.b.v. het (financiële) verantwoordingsjaar 2018 hebben we in een eerder stadium al wel afgestemd met de directie en de portefeuillehouder financiën.

1.2 Oegstgeest in control

Onze organisatie is gericht op het behalen van doelstellingen. Om deze doelstellingen te realiseren, plannen we activiteiten en voeren we deze uit. Dit alles binnen de nodige (financiële) kaders, richtlijnen, procedures en formatie. Regelmatig toetsen we of de doelstellingen ook worden gerealiseerd en of dit binnen de kaders plaatsvindt. Waar nodig sturen we bij.

Schematisch kan dit worden weergegeven in de regelkring of het model van Deming: Plan-Do-Check-Act.

De bovenstaande regelkring is uitgewerkt in onze Planning- en Controlcyclus (verder: P&C-cyclus). Hierin stellen we jaarlijks de perspectiefnota, meerjarenbegroting, tussentijdse voortgangsrapportage en de jaarstukken op.

Onderdeel van de regelkring zijn de interne audits die worden uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre beleid, en primaire en bedrijfsvoeringsprocessen, rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verlopen en de informatie die daaruit gegenereerd wordt ook betrouwbaar is (Check). Dat wil zeggen in hoeverre Oegstgeest in control is.

1.3 Ontwikkelingen

1.3.1 Accountantscontrole

1.3.1.1 Vernieuwing

De afgelopen jaren is de vernieuwing van het Besluit begroting en verantwoording (verder: Bbv) ingezet. Behoeftes hieraan was voor gemeenten vooral ingegeven door de wens om de horizontale sturing en verantwoording door de gemeenteraad te versterken.

Een van de ontwikkelingen die het gevolg is van de vernieuwing van het Bbv, en die relevant is i.r.t. de interne audits rechtmatigheid en getrouwheid, betreft de vernieuwing van de accountantscontrole. Deze ontwikkeling impliceert o.a. dat de accountant in de toekomst geen rechtmatigheidsverklaring meer afgeeft bij de jaarstukken, maar dat dit gebeurt door het college van B&W.

Inmiddels is duidelijk dat het college van B&W verplicht wordt om vanaf het verslagjaar 2021 zelf een rechtmatigheidsverantwoording af te geven bij de jaarstukken. Hiertoe wordt een wetswijziging doorgevoerd 'voor rechtmatigheid in jaarrekeningen van gemeenten. Vanuit de commissie Bbv gaat een subcommissie aan de slag met de nadere uitwerking. Denk hierbij bv. aan de ontwikkeling van een modelmedeling, de scope van de verantwoording en de criteria. Parallel aan dit traject treft het ministerie van Binnenlandse Zaken de voorbereidingen voor een wetswijziging en de bijbehorende consultatie¹.'

De senior adviseur Administratieve Organisatie/Interne Beheersing (verder: AO/IB) en de concerncontroller volgen de hiervoor genoemde ontwikkeling verder. Tevens zetten zij het onderwerp, zoals ook geadviseerd door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (verder: VNG), op de agenda en maken het bespreekbaar, zowel intern als in de Leidse Regio.

1.3.1.2 2018 en verder

De controle op de jaarstukken 2017 was, zoals eerder aangegeven en bekend, een lang en intensief traject met onze huidige accountant Ernst and Young (verder: EY). Oorzaken hiervan waren gelegen in capaciteitsproblemen bij EY en strengere (kwaliteits)eisen t.a.v. hun controle die niet tijdig en duidelijk genoeg bij ons bekend waren gemaakt. Ten behoeve van een zo efficiënt en effectief mogelijke accountantscontrole op de jaarstukken 2018 zijn en worden samen met EY (regionale) overleggen en themasessies georganiseerd.

Het verslagjaar 2018 is het laatste jaar waarvan EY de jaarstukken controleert. Momenteel loopt de Europese aanbesteding voor de accountantscontrole vanaf het verslagjaar 2019. De zogenaamde 'lessons learned' vanuit de accountantscontrole 2017 zijn meegenomen in de aanbesteding.

¹ Bron: website [VNG](https://www.vng.nl).

1.3.2 Interne audits doelmatigheid en doeltreffendheid

De afgelopen drie jaar hebben we jaarlijks één interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid, ofwel een zogenaamd collegeonderzoek ex art. 213a van de Gemeentewet (verder: Gemw), laten uitvoeren door de Regionale Auditpool van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude en Oegstgeest. Deze audits hebben tot doel de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur waar nodig te verbeteren.

Helaas kent de regionale auditpool een structureel knelpunt m.b.t. de beschikbare capaciteit voor de audits. Dit leidt o.a. tot vertragingen van de doorlooptijd van de audits. Daarnaast (kan of) wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid (worden) meegenomen in reeds bestaande periodieke onderzoeken (bv. beleidsevaluaties of klanttevredenheidsonderzoeken) en/of de P&C-cyclus (bv. middels beleidsindicatoren).

Bovenstaande is de reden dat de gemeente Leiden, vanuit hun rol als coördinator van de regionale auditpool, heeft aangegeven te gaan stoppen met de auditpool. De brief hierover van de gemeente Leiden is in bijlage drie aan dit plan toegevoegd.

Voor ons is deze ontwikkeling de aanleiding om de inzet van de interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid als onderzoeksinstrument (regionaal) te evalueren en hierbij tevens aan te haken bij de evaluatie van de Financiële verordening 2017 die momenteel loopt. Deze verordening stelt het kader voor de interne audits doelmatigheid en doeltreffendheid. Naar verwachting kunnen we in het eerste kwartaal 2019 over de uitkomsten van de evaluatie rapporteren.

2. Controleomgeving

Naast hogere regelgeving, zoals de Gemw, het Bbv en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (verder: Bado), die relevant is voor de interne audits en accountantscontrole kennen we uiteraard ook interne regelgeving die van toepassing is. Deze vloeit deels voort uit de hiervoor genoemde hogere regelgeving. Hieronder volgt een toelichting op deze interne regelgeving.

2.1 Kaders

Financiële verordening en uitvoeringsregels 2017

Begin juni 2017 heeft de raad de Financiële verordening 2017 vastgesteld. Het college van B&W heeft de bijbehorende uitvoeringsregels vastgesteld. In de verordening is o.m. bepaald dat het college moet zorgdragen voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen. Dit gebeurt d.m.v. de interne audits rechtmatigheid en getrouwheid. De voor 2018 uit te voeren interne audits rechtmatigheid en getrouwheid zijn opgenomen in hoofdstuk drie.

Voorts is in de Financiële verordening 2017 bepaald dat het college jaarlijks onderzoek doet naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. Dit gebeurt d.m.v. de interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid. Voor 2018 evalueren we de inzet van het onderzoeksinstrument interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid.

De grondslagen voor de Financiële verordening 2017 liggen in de artikelen 212 en 213a van de Gemw. De Financiële verordening 2017 wordt momenteel geëvalueerd en leidt mogelijk tot een aangepaste verordening in het eerste kwartaal 2019.

Controleverordening 2016

Een gemeente is een organisatie waarbij sprake is van besteding van publieke middelen. Daarom dient de gemeente zich over de besteding van deze middelen ook publiek te verantwoorden. Dit gebeurt d.m.v. de jaarstukken met een controleverklaring afgegeven door een externe accountant. De benoeming van de externe accountant vindt plaats door de gemeenteraad. Dit is vastgelegd in de op grond van art. 213 van de Gemw voorgeschreven controleverordening.

Voor het financiële verantwoordingsjaar 2018 geldt de Controleverordening 2016.

Controleprotocol 2016

Het controleprotocol vormt de basis voor de accountantscontrole op de jaarstukken. De raad stelt dit protocol vast. Het controleprotocol geeft nadere aanwijzingen aan de accountant over de reikwijdte van zijn controle op de jaarstukken en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Daarnaast zijn de rapportagevormen, en rapportage- en communicatiemomenten i.r.t. de eerder genoemde controle vastgelegd in het controleprotocol.

Voor het financiële verantwoordingsjaar 2018 geldt het Controleprotocol 2016. Het verslagjaar 2019 is een natuurlijk moment om het Controleprotocol 2016 te evalueren en evt. aan te passen, omdat vanaf dit jaar een nieuwe accountant de jaarstukken controleert. Zie verder ook deelhoofdstuk 5.2 over dit onderwerp.

Normenkader 2018

Het normenkader betreft een overzicht van externe en interne wet- en regelgeving die van toepassing is voor de rechtmatigheidscontrole t.a.v. de jaarstukken door de accountant. De raad stelt dit normenkader vast. Wijzigingen in het normenkader kunnen zich gedurende het lopende controlejaar voordoen. Dit a.g.v. nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving.

Vaststelling van het Normenkader 2018 staat gepland voor maart 2019. Zie verder ook deelhoofdstuk 5.2 over dit onderwerp.

2.2 Rollen, taken en bevoegdheden

In dit hoofdstuk worden de rollen, taken en bevoegdheden beschreven van de verschillende relevante interne en externe (controlerende en toezichhoudende) partijen. Deze rollen moeten uiteraard vooral bezien worden in het kader van dit plan en hiermee de controle en verantwoording van de financiën, de financiële rechtmatigheid en getrouwheid van de budgetten, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het uitgevoerde bestuur en de informatieveiligheid.

Extern

Het Rijk

Het Rijk is de toezichhouder voor gemeenten op die terreinen, waar de provincie geen taak en expertise heeft. Dit geldt bv. voor het sociaal domein, de informatieveiligheid en de Wet Waardering onroerende zaken. Op deze terreinen stelt het Rijk verantwoordingen verplicht, al dan niet voorzien van een accountantsverklaring. Dit gebeurt bv. in het kader van door de gemeente ontvangen specifieke uitkeringen.

Het grootste gedeelte van deze verantwoordingen wordt o.b.v. Single information single audit (verder: Sisa) meegenomen in de jaarstukken. Sinds 2017 gebeurt dit via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit-methodiek (verder: ENSIA) voor de verantwoording van de kwaliteit van de informatieveiligheid. Zoals eerder aangegeven wordt, door aan te sluiten bij het reguliere jaarrekeningproces, de verantwoordings- en controlelast voor gemeenten verminderd.

Ten aanzien van de verantwoordingen die niet onder de Sisa vallen, geldt dat de verschillende teams zelf verantwoordelijk zijn voor het tijdig, juist en volledig indienen van de eventueel noodzakelijke verantwoordingen bij ministeries (en andere externe partijen), inclusief het tijdig regelen van de nodige controles door een externe accountant.

Provincie Zuid-Holland

De provincie treedt op als financieel toezichthouder voor de gemeente. De provincie beoordeelt vooral of de gemeente op de langere termijn niet in financiële problemen kan raken. Hierbij zijn er verschillende varianten van toezicht mogelijk. Wij staan momenteel onder zogenaamde repressief toezicht. Dit houdt in dat de provincie 'op afstand' toezicht houdt en geen directe bemoeienis heeft met de financiële huishouding van onze gemeente.

Jaarlijks dienen we onze begroting in bij de provincie en leggen we verantwoording af over de financiële huishouding via de jaarstukken.

Accountant

De accountant controleert en beoordeelt jaarlijks, in opdracht van de raad, de rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarstukken.

Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg controleert en beoordeelt jaarlijks de rechtmatigheid², doelmatigheid en/of doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur.

Momenteel ligt een concept-wetsvoorstel voor ter versterking van de decentrale rekenkamers. 'Het wetsvoorstel schaft de mogelijkheid af om regels te stellen over de rekenkamerfunctie, waardoor elke gemeente een onafhankelijke (of gemeenschappelijke) rekenkamer moet instellen. Het wetsvoorstel maakt mogelijk dat de raad een of meer van zijn leden als adviseur aan de rekenkamer toevoegt en breidt de onderzoeksbevoegdheden van rekenkamers uit³.'

Servicepunt71 – team AO/IB

Team AO/IB van Sp71 voert in onze opdracht de jaarlijkse interne audits rechtmatigheid en getrouwheid uit.

² De rechtmatigheid van de jaarstukken valt hier buiten.

³ Bron: website Overheid.nl. In dit plan gaan we verder niet in op deze ontwikkeling, omdat deze buiten de scope van het plan valt.

Intern

Raad

De raad stelt de kaders t.b.v. de uitvoering van de bestuursbevoegdheden en controleert de uitvoering op getrouwheid en rechtmatigheid. Hiertoe geeft de raad opdracht aan een onafhankelijke externe accountant. De controle op de getrouwheid en rechtmatigheid vindt plaats binnen de controle op de jaarstukken.

College

Het college van B&W voert de bestuursbevoegdheden uit en legt hierover verantwoording af aan de raad en direct aan verschillende externe partijen (ministeries en provincie) over de risico's, rechtmatigheid, getrouwheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van deze bevoegdheden. Verder is het college de opdrachtgever voor de interne audits doelmatigheid en doeltreffendheid.

Directie

De directie stuurt de organisatie en projecten aan. De directie bestaat uit de algemeen directeur en de directeur. De directeur ondersteunt de algemeen directeur en is budgetbevoegd.

Concerncontroller

De concerncontroller ziet toe op de uitvoering van de interne audits, alsmede op de vormgeving en uitvoering van de P&C-producten. Hij besteedt hierbij aandacht aan de risico's (grondbedrijf, verbonden partijen, financiële positie, sociaal domein e.d.). De concerncontroller adviseert en rapporteert gevraagd en ongevraagd aan de gemeentesecretaris en het college. Hij opereert hierin onafhankelijk en heeft geen lijnverantwoordelijkheid op financieel gebied. De concerncontroller is tevens gesprekspartner van de accountant in het kader van zijn controle op de jaarstukken.

Teammanagers / projectleiders / proceseigenaren / budgethouders

Teammanagers en projectleiders zijn eigenaar van de processen van hun team dan wel project en tevens budgethouder van de budgetten waarover het team dan wel project beschikt⁴. Vanuit deze rol dragen de managers en projectleiders verantwoording af over de getrouwheid, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de processen en de budgetten.

De teammanagers en projectleiders zijn ook verantwoordelijk voor het treffen van interne beheersmaatregelen in de processen en voor het tijdig, juist en volledig aanleveren van informatie en gegevens over de (financiële) risico's, rechtmatigheid, getrouwheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de processen.

Senior adviseur AO/IB

De senior adviseur AO/IB bereidt de kaders voor de interne audits (interne auditplan) en accountantscontrole (o.a. controleprotocol en normenkader) voor en voert de regie over de interne audits. Tot het voeren van de regie hoort ook de kwaliteitsbewaking van de audits. Daarnaast is de senior adviseur het eerste aanspreekpunt voor de accountant i.r.t. zijn jaarlijkse controle van de financiële rechtmatigheid en getrouwheid.

De senior adviseur AO/IB rapporteert aan het college en de raad over de uitkomsten van de interne audits en de accountantscontrole.

⁴ Niet alle projectleiders zijn budgetbevoegd.

Daarnaast bewaakt de adviseur de follow-up van de aanbevelingen uit de interne audits en accountantscontrole en rapporteert hierover aan de directie, en op hoofdlijnen aan het college en de raad. Naar aanleiding van de aanbevelingen adviseert en ondersteunt de senior adviseur de teammanagers en projectleiders bij de verbetering van de AO/IB van hun processen.

3. Interne audits 2018

3.1 Interne audits rechtmatigheid en getrouwheid

Risicoanalyse t.b.v. selectie

In dit hoofdstuk geven we aan welke interne audits rechtmatigheid en getrouwheid we laten uitvoeren voor het financiële controle- en verantwoordingsjaar 2018. Audits worden uitgevoerd t.a.v. bedrijfsprocessen waarvoor relevante rechtmatigheidsrisico's zijn geïdentificeerd en waarvan de posten in de begroting en jaarrekening als financieel materieel beschouwd worden. De analyse hiervan voor 2018 is in bijlage één van dit plan bijgevoegd. Met de accountant heeft afstemming plaatsgevonden over deze selectie. Dit met het oog op zijn controle van de jaarstukken 2018.

Interne audits rechtmatigheid en getrouwheid 2018

Proces	Team
Inkopen en (Europese) aanbestedingen	alle teams
Subsidies	Maatschappij
Voorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning (verder: Wmo)	Maatschappij
Uitkeringen Sociale Zaken	Maatschappij
Leges omgevingsvergunningen	Ruimte

Voor het proces van de aanbestedingen ligt de focus bij de interne audit op opdrachten waarvoor een Europese aanbesteding noodzakelijk is (bekeken vanuit de uitgaven). Dit onderdeel wordt niet helemaal gedekt door de interne audit voor het proces 'Inkoop tot betaling' die Sp71 uitvoert t.b.v. hun eigen jaarlijkse verantwoording aan de deelnemende organisaties. Lees verder over de controle en verantwoording door derde (verbonden) partijen in hoofdstuk vier. De opzet van deze interne audit wordt momenteel, n.a.v. de accountantscontrole 2017, nog verder afgestemd met de accountant.

Voor het proces van de Leges omgevingsvergunningen wordt de interne audit weer voor het eerst gedaan sinds 2015. De audit op dit proces rouleert ongeveer per twee à drie jaar met de Leges Publiekszaken (voor het laatst 2017) en de Verhuur (voor het laatst 2016). Het rouleren van de audits op deze processen is mogelijk gezien de doorgaans vergelijkbare en relatief geringe financiële materialiteit van deze posten in de begroting en jaarrekening.

Er zijn ook bedrijfsprocessen waarvoor geen interne audits worden uitgevoerd. Voor 2018 gaat het om de processen van de:

- Leerlingenvervoer;
- Voorzieningen onderwijshuisvesting;

- Grondexploitaties;
- Investerings;
- Algemene uitkering;
- Bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen;
- Balansposten;
- Specifieke uitkeringen.

Bij zijn controle op de jaarstukken voert de accountant zelf een uitgebreide controle uit op de grondexploitaties. Veelal vraagt de raad hiervoor ook expliciete aandacht. Daarnaast voert de accountant zelf gegevensgerichte controles uit op de investeringen.

De geldstromen i.r.t. de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen, en de balansposten worden gegevensgericht gecontroleerd bij het opstellen van de jaarrekening. De controle en verantwoording van de specifieke uitkeringen vindt ook plaats bij de jaarrekening.

3.2 Uitvoering interne audits rechtmatigheid en getrouwheid

Team AO/IB van Sp71 voert in onze opdracht de interne audits rechtmatigheid en getrouwheid uit. Uren t.b.v. deze audits zijn opgenomen in het leveringscontract dat we jaarlijks afsluiten met Sp71. Voor 2018 zijn o.b.v. het contract 1108 uren beschikbaar t.b.v. de eerder genoemde audits.

Producten interne audits

Uitvoering van de interne audits doet Sp71 o.b.v. Interne Controleplannen (ICP's) en WerkProgramma's (WP's). Deze worden per te controleren proces opgesteld en afgestemd met de betreffende teams en teammanagers, en met de senior adviseur AO/IB. Van belang in het ICP is de analyse van de geïdentificeerde rechtmatigheids- en getrouwheidsrisico's en de aanwezige beheersmaatregelen in het proces om deze risico's te ondervangen. Op basis hiervan wordt de controleaanpak bepaald.

Voor 2018 past team AO/IB van Sp71 in zoverre mogelijk data-analyse meer toe bij de uitvoering van de interne audits. Het toepassen van data-analyse bevordert de efficiency en effectiviteit van een audit.

Per uitgevoerde audit levert Sp71 een digitaal dossier op met daarin een controlememorandum en de informatie/gegevens ter onderbouwing van de audit. Ook het ICP en WP maken onderdeel uit van het dossier. Het memorandum bevat een conclusie inzake de juistheid, volledigheid en financiële rechtmatigheid van de baten en lasten van het gecontroleerde proces. Voorts staan hier aanbevelingen in t.b.v. de verbetering van de AO/IB van het gecontroleerde proces.

Het controlememorandum wordt voor hoor en wederhoor voorgelegd aan het betreffende team en de teammanager. De senior adviseur AO/IB voert een kwaliteitsreview uit op het dossier. Het controledossier wordt beschikbaar gesteld aan de accountant t.b.v. zijn controle op de jaarstukken.

Planning interne audits

De interne audits rechtmatigheid en getrouwheid worden in twee fases uitgevoerd. Voor 2018 gebeurt dit in het tweede halfjaar 2018 en aan het begin van 2019. De detailplanning is terug te

vinden in bijlage twee bij dit plan. De planning van de interne audits is uiteraard dusdanig dat er aansluiting is op ons eigen jaarrekeningtraject, maar ook dat van Sp71.

Dit laatste is nodig, omdat de output uit de accountantscontrole bij Sp71 benodigd is bij onze eigen jaarlijkse financiële controle en verantwoording. Meer hierover is te lezen in hoofdstuk vier.

3.3 Interne audit fiscaal

Eind 2016 zijn we i.s.m. de fiscalisten van Sp71 gestart met een doorlichting, ofwel interne audit, van onze financiële administratie op het gebied van de btw (omzetbelasting) en het Btw-CompensatieFonds (verder: BCF).

De interne audit fiscaal heeft tot doel onze financiële administratie van de afgelopen jaren voor de btw/BCF in orde te brengen en waar nodig suppletieverzoeken hiervoor in te dienen bij de Belastingdienst.

Inmiddels hebben we suppletieverzoeken ingediend voor de jaren 2009-2011 (Sporthal de Cuyl) en de jaren 2012 – 2016. Op de verzoeken voor de jaren 2009-2011, 2012 en 2013 hebben we positieve beschikkingen gekregen van de Belastingdienst. Deze hebben geleid tot teruggaven van btw en aanvullende bijdragen uit het BCF. De suppletieverzoeken 2014 -2016 zijn momenteel nog in behandeling. Voor eind 2018 dienen we nog een suppletieverzoek in voor (de bouw van de school) het DOK over de jaren 2013 – 2017. In het eerste kwartaal 2019 dienen we het suppletieverzoek voor 2017 in.

Met dit laatste verzoek wordt de doorlichting c.q. interne audit afgerond, temeer omdat naast de audit een verbetertraject loopt. De belangrijkste elementen die in dit traject zijn/worden aangepakt en waar mogelijk ook geüniformeerd, zijn de mengpercentages die worden gehanteerd t.a.v. de algemene kosten (overhead)⁵, de fiscale labeling van kostenplaatsen en het coderen van facturen.

Als het nodig is, dienen we voor enig jaar een suppletieverzoek voor de btw en BCF in bij de Belastingdienst. Gezien de doorlopen interne audit en doorgevoerde structurele verbeteringen op fiscaal gebied is de verwachting niet dat dit binnen afzienbare tijd op grote schaal nodig is.

3.4 Evaluatie interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid

Zoals bij de ontwikkelingen in hoofdstuk één van dit plan aangegeven, stopt de Regionale Auditpool van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude en Oegstgeest met de uitvoering van de interne audits doelmatigheid en doeltreffendheid.

Voor ons is deze ontwikkeling dus de aanleiding om de inzet van de interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid als onderzoeksinstrument (regionaal) te evalueren en hierbij tevens aan te haken bij de evaluatie van de Financiële verordening 2017 die momenteel loopt. Deze verordening stelt het kader voor de interne audits doelmatigheid en doeltreffendheid. Naar verwachting kunnen we in het eerste kwartaal 2019 over de uitkomsten van de evaluatie rapporteren.

⁵ Denk bv. aan gas en elektriciteit t.b.v. de verwarming van het gemeentehuis.

3.5 Eenduidige Normatiek Single Information Audit

Sinds 2017 moeten we ons via het jaarverslag verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid. Dit doen we o.b.v. de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten⁶ en volgens de zogenaamde systematiek van verder: SiSa. Deze systematiek wordt al ruim 10 jaar toegepast bij de jaarlijkse financiële verantwoording van de specifieke uitkeringen⁷.

Bij de verantwoording over de informatieveiligheid wordt in dit kader gesproken over de ENSIA. Deze werkwijze heeft net als bij de vernieuwing van het Bbv tot doel de horizontale sturing en verantwoording door de gemeenteraad te versterken. Dit gebeurt door de aansluiting van de verantwoording op de P&C-cyclus, via het jaarverslag.

Daarnaast wordt een efficiëntere verantwoording beoogd met minder administratieve lasten. Dit gebeurt door de toepassing van SiSa. De verantwoording van zes registratiesystemen wordt gedaan m.b.v. één interne audit, de zogenaamde zelfevaluatie. Het betreft de verantwoordingen van de BasisRegistratie Personen (BRP), PaspoortUitvoeringsregeling Nederland (PUN), Digitale persoonsidentificatie (verder: DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (verder: Suwinet). Voor het financiële verantwoordingsjaar 2018 wordt op proef ook de BasisRegistratie Ondergrond (BRO) meegenomen (vanaf 2019 verplicht). De verantwoording van deze systemen wordt niet alleen horizontaal gebruikt, via het jaarverslag t.b.v. de raad, maar ook direct verticaal, t.b.v. het Rijk.

Naast bovenstaande moet het college van B&W over 2018 een verklaring afgeven over de kwaliteit van de informatieveiligheid van Digid en Suwinet. Meer specifiek geeft de verklaring aan of de beheersmaatregelen voor informatieveiligheid van Digid en Suwinet voldoen⁸. Over de collegeverklaring wordt een verklaring van getrouwheid gegeven via een externe audit door een onafhankelijke IT-auditor⁹. Deze verklaring geeft aanvullende zekerheid over de juistheid en volledigheid van de collegeverklaring. De verklaring maakt geen onderdeel uit van het jaarverslag. Jaarlijks maken gemeenten en het Rijk afspraken over de scope van de controleverklaring (o.a. welke systemen).

Bij samenwerkingsverbanden blijft het college van B&W als opdrachtgever verantwoordelijk voor de kwaliteit en veiligheid van het gebruik van informatie. Het is aan het college van B&W om hierover binnen de grenzen van het samenwerkingsverband afspraken te maken¹⁰.

Inmiddels loopt de verantwoording 2018 van de informatieveiligheid via de ENSIA-methodiek. Deze verantwoording kent een eigen (landelijke) planning die aansluit bij de planning van onze jaarstukken vanuit de P&C-cyclus. Voor 2018 draaien we niet mee met de proef voor de BRO. Voor Digid steunen we op de onafhankelijke audit van de leverancier, omdat we geen eigen Digid-aansluiting hebben.

⁶ Eventueel kan het ook via een aparte rapportage. In het jaarverslag wordt dan een verwijzing opgenomen naar de rapportage.

⁷ Dit zijn uitkeringen die gemeenten van het Rijk ontvangen t.b.v. de uitvoering van specifiek beleid van de overheid.

⁸ Het gaat hierbij alleen om de opzet en het bestaan van de beheersmaatregelen, niet om de werking ervan.

⁹ Een IT-auditor beoordeelt de automatisering van een organisatie en de organisatie van de automatisering. Bron:

[Wikipedia](#).

¹⁰ Bron: Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten ([KING](#)).

4. Controle en verantwoording derde partijen

Veel regelingen voeren we tegenwoordig niet (helemaal) zelf uit, maar worden door derden gedaan. Denk hierbij aan onze verbonden partijen, waaronder Sp71, die voor ons de bedrijfsvoeringsprocessen verzorgt. Maar denk ook aan de zorgaanbieders die de zorg verlenen in het kader van de Wmo en de Jeugdwet.

Al voeren we tegenwoordig veel regelingen niet (helemaal) zelf uit, de geldstromen die samenhangen met de betreffende regelingen beheren we nog wel. Zeker van de regelingen die materiële geldstromen kennen, willen we dan ook een bepaalde zekerheid – ook wel assurance genoemd - over de rechtmatige uitvoering van de regeling. Veelal steunen we hiervoor op de controle en verantwoording van deze derde partijen.

Voor het controle- en verantwoordingsjaar 2018 gaat het hierbij om de volgende derde partijen:

Derde partij	Regeling / Processen
BSGR	Belastingheffing en inning
Sp71	Bedrijfsvoeringsprocessen
Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap (verder: TWO) Jeugdhulp	Jeugdwet
Vennootschap Onder Firma (verder: VOF) Nieuw-Rhijngest	Gebiedsontwikkeling
Zorgaanbieders Wmo	Wmo
Centraal AdministratieKantoor (verder: CAK)	Eigen bijdragen Wmo
Sociale VerzekeringsBank (verder: SVB)	PersoonsGebonden Budgetten (verder: PGB's) Wmo en Jeugdhulp

4.1 Afstemming controle en verantwoording

Afstemming over de controle en verantwoording van de verbonden partijen vindt plaats via verschillende overlegvormen. Bij de meeste van de overleggen over dit onderwerp zijn vanuit de Leidse regio een aantal controllers betrokken. Indien nodig haken ook de accountants aan.

Voor de meeste verbonden partijen geldt dat de accountants, dus ook die van ons, auditinstructies meegeven aan de accountant van de verbonden partij. Dit om te waarborgen dat ze ook gebruik kunnen maken van de controle door de accountant van de verbonden partij t.b.v. hun eigen controle.

Afstemming over de controle en verantwoording van verbonden partijen betreft zowel het proces als de inhoud (kwaliteit). Hieronder wordt per verbonden partij aangegeven via welk overleg afstemming plaatsvindt. Daarnaast wordt aangegeven welk type assurance deze verbonden partijen afgeven i.k.v. de controle en verantwoording 2018¹¹. Bij eventuele knelpunten wordt, indien nodig, geëscaleerd.

Verbonden partij	Overleg controle en verantwoording	Type assurance 2018
BSGR	Regie-overleg	ISAE-3402 type II
Sp71	Controllers- en accountantsoverleg	Standaard 3000

¹¹ De typen assurance worden verder niet toegelicht in dit plan, omdat dit erg technisch van aard is. Het is niet vreemd dat er verschillende typen assurance zijn. De ISAE-3402 type II is tegenwoordig dé internationale standaard voor assurance van zogenoemde serviceorganisaties.

TWO Jeugdhulp	Werkgroep controle en verantwoording	Controleverklaring bij productieverantwoording
VOF Nieuw-Rhijngest	Niet van toepassing. Onze accountant geeft auditinstructies aan de accountant van de VOF.	Controleverklaring bij jaarstukken

De afstemming over de controle en verantwoording van de derde partijen, anders dan de verbonden partijen, vindt o.a. plaats op landelijk niveau (bv. voor de SVB). Voor wat betreft de Wmo is er in de Leidse regio wel overleg tussen de controllers van de gemeenten en het Contractbeheer Wmo. Het contractbeheer heeft de directe contacten met de zorgaanbieders t.b.v. de controle en verantwoording. Eventueel is er ook direct contact hierover tussen de zorgaanbieders en de lijnmedewerkers.

Derde partij	Type assurance 2018
Zorgaanbieders Wmo	Controleverklaringen bij productieverantwoordingen
CAK	Rechtmatigheidsoordeel externe accountant bij financiële verantwoording
SVB	Verantwoording trekkingsrecht PGB's Wmo en Jeugdhulp + controleverklaring auditdienst SVB ¹²

De zorgaanbieders Wmo en Jeugdhulp verantwoorden zich over 2018 o.b.v. het Algemeen Accountantsprotocol Financiële Productieverantwoording Wmo en Jeugdwet 2018.

5. Accountantscontrole jaarstukken

5.1 Opdracht

De accountant voert eenmaal per jaar een interim-controle uit en na afloop van het boekjaar een controle op de jaarstukken. De interim-controle bestaat voor een belangrijk deel uit het reviewen van de tot dan toe uitgevoerde interne audits rechtmatigheid en getrouwheid. Tijdens de controle op de jaarstukken worden de concept-jaarrekening en - sinds 2016 - ook het -jaarverslag beoordeeld, mede a.d.h.v. een uitgebreid jaarrekeningdossier met specificaties en toelichtingen.

Ten behoeve van de controle van onze jaarstukken moet de accountant voor een belangrijk deel steunen op processen die door Sp71 worden uitgevoerd, zoals de salarisadministratie, grootboekadministratie en het IT-beheer. De accountant van Sp71 brengt jaarlijks een assurancerapport uit t.b.v. van de deelnemende gemeenten. In dit rapport doet de accountant van Sp71 een uitspraak over de opzet, het bestaan en de werking van de betreffende processen binnen Sp71.

¹² Bij de verantwoording 2017 heeft de SVB aangegeven dat 'er nog geen duidelijkheid is over de mogelijkheid om in de toekomst een assurance-rapport uit te brengen en/of te verkrijgen.'.

5.2 Controleprotocol en Normenkader

Controleprotocol

Het controleprotocol vormt de basis voor de accountantscontrole op de jaarstukken. De raad stelt dit protocol vast.

Zoals reeds eerder in dit interne auditplan aangegeven¹³ geeft het controleprotocol nadere aanwijzingen aan de accountant over de reikwijdte van zijn controle op de jaarstukken en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringtoleranties. Daarnaast zijn de rapportagevormen, en rapportage- en communicatiemomenten i.r.t. de eerder genoemde controle vastgelegd in het protocol.

De goedkeuringstolerantie voor fouten is in het geldende controleprotocol (2016) door de raad vastgesteld op maximaal 1% van de lasten incl. resultaatbestemming en op 3% voor onzekerheden. De rapporteringstolerantie is vastgesteld op \geq € 50.000.

Ter illustratie: Op basis van onze Programmabegroting 2018 a circa € 60.066.000 (totale lasten incl. de toevoegingen aan de reserves) betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 600.660 en een totaal van onzekerheden van circa € 1.801.980 de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Opgemerkt wordt dat de begroting het voorlopige uitgangspunt is voor de oordeelsvorming t.a.v. de rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarstukken (gedurende het controletraject). Uiteindelijk wordt het oordeel gebaseerd op het resultaat van de jaarrekening (totale lasten incl. toevoegingen aan reserves).

Normenkader

Zoals reeds eerder in dit interne auditplan aangegeven¹⁴ betreft het normenkader een overzicht van externe en interne wet- en regelgeving die van toepassing is voor de rechtmatigheidscontrole t.a.v. de jaarstukken door de accountant. Het normenkader wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door de raad. Vaststelling van het Normenkader 2018 staat gepland voor maart 2019.

Wijzigingen in het normenkader kunnen zich gedurende het lopende controlejaar voordoen, bv. vanwege aanpassingen in externe dan wel interne regelgeving. Deze wijzigingen kunnen consequenties hebben voor zowel de accountantscontrole op de jaarstukken als de interne audits rechtmatigheid en getrouwheid¹⁵. Het is dus zaak evt. aanpassingen zo snel mogelijk te signaleren, zodat hier adequaat op ingespeeld kan worden.

5.3 Managementletter

De accountant stelt n.a.v. zijn interim-controle een managementletter op. De managementletter bevat de bevindingen van de controle incl. aanbevelingen ter verbetering en een (voorlopig) oordeel over de bedrijfsvoering van de gemeente.

¹³ Zie hoofdstuk 2.1 Kaders.

¹⁴ Zie hoofdstuk 2.1 Kaders.

¹⁵ Bij de accountantscontrole op de jaarstukken en de interne audits rechtmatigheid en getrouwheid wordt grotendeels hetzelfde normenkader gehanteerd.

De definitieve managementletter wordt, tezamen met een reactie van het management op de bevindingen en aanbevelingen van de accountant, d.m.v. een advies aan het college voorgelegd. De managementletter wordt door het college ter informatie aan de raad gestuurd.

5.4 Controleverklaring en verslag van bevindingen

Bij de jaarstukken geeft de accountant een controleverklaring af met een oordeel over zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. En de accountant stelt een verslag van bevindingen op. De accountant is, t.b.v. het geven van een nadere toelichting en het beantwoorden van eventuele vragen uit de raad, aanwezig in de vergadering van de Commissie Audit waarin de jaarstukken op de agenda staat. Bij de jaarstukken wordt een samenvatting van de interne audits rechtmatigheid en getrouwheid van het betreffende controlejaar gevoegd.

6. Speerpunten c.q. aandachtspunten

Elke jaar zijn er wel een aantal belangrijke punten te benoemen i.r.t. de interne audits en accountantscontrole op de jaarstukken die extra aandacht vragen. In dit hoofdstuk geven we een toelichting op het belangrijkste aandachtspunt voor 2018, zijnde de planning.

Planning

Net als voor het financiële verantwoordingsjaar 2017 zullen we voor 2018 naar alle waarschijnlijkheid de concept-jaarstukken in mei 2019 ter informatie aanbieden aan de raad. Definitieve vaststelling van de jaarstukken 2018 in mei 2019 is echter naar verwachting (net als voorgaande jaren) niet mogelijk.

Dit komt o.a. doordat de beoordeling van de financiële verantwoordingen en controleverklaringen van de zorgaanbieders Wmo en Jeugdhulp (laatste via de TWO Jeugdhulp) dan veelal nog loopt. We sturen erop aan dat de definitieve vaststelling van de jaarstukken 2018 incl. controleverklaring en verslag van bevindingen van de accountant plaatsvindt voor het zomerreces 2019 van de raad.

Afstemming over de planning en oplevering van de definitieve financiële verantwoordingen en controleverklaringen van de zorgaanbieders Wmo en Jeugdhulp vindt in eerste instantie plaats via het Contractbeheer Wmo en de werkgroep controle en verantwoording 2018 van de TWO Jeugdhulp. Indien nodig wordt geëscaleerd.

Ook de planning van de accountantscontrole, alsmede de scope en informatie die de accountant nodig heeft voor zijn controle zijn aandachtspunten voor 2018. Zoals aangegeven in hoofdstuk één worden hierover (regionale) overleggen en themasessies georganiseerd. Dit om de accountantscontrole op de jaarstukken 2018 zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen.

7. Follow-up interne audits en accountantscontroles

Uit de interne audits en accountantscontroles volgen veelal aanbevelingen die moeten leiden tot een betere interne beheersing van de (financieel) bedrijfskritische processen of meer doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid of processen. Om de opvolging, de zogenaamde follow-up, van de aanbevelingen te kunnen monitoren en hierop te kunnen sturen, houdt de senior adviseur AO/IB statusoverzichten bij van deze follow-up. De verantwoordelijkheid voor de follow-up ligt primair bij de proceseigenaren. Dit zijn doorgaans de teammanagers.

De overzichten worden periodiek (minimaal twee keer per jaar) in overleg met de teammanagers geactualiseerd. De geactualiseerde overzichten zijn input voor de periodieke controlgesprekken die de directeur en concerncontroller voeren met de teammanagers. Ze worden daarnaast voorgelegd aan het gehele directieteam. Zodoende hebben zij de mogelijkheid om daar waar nodig bij te sturen. Hierbij wordt het directieteam ook geïnformeerd over de stand van zaken van de follow-up op de aanbevelingen en bevindingen uit de interne audits en accountantscontroles bij Sp71.

Het college en de raad worden twee keer per jaar op hoofdlijnen geïnformeerd over de follow-up van de interne audits en de accountantscontroles.

Voor 2018 ligt de focus bij de follow-up op de interne beheersing van de prestatielevering bij de Wmo en de betaling van inkoopfacturen (laatste i.s.m. met Sp71). Daarnaast is o.l.v. de concerncontroller een traject gestart om de opzet van processen te beschrijven. Dit traject loopt door in 2019.

Bijlage 1: Risicoanalyse interne audits 2018

Risico's rechtmatigheid	Post jaarrekening/begroting of bedrijfsproces	Globale financiële omvang o.b.v. begroting 2018/ jaarrekening 2017 (stand d.d. 18-09-2018)		Toelichting risico	Controle en verantwoording 2018
		Lasten	Baten		
Baten en/of lasten niet juist en/of volledig	<u>Lokale heffingen:</u> - OZB - Rioolheffing - Afvalstoffenheffing - Toeristenbelasting - Hondenbelasting - Precariobelasting - Leges omgevingsvergunningen - Leges Publiekszaken - Marktgeden - Bedrijven Investeringszone	€ 537.788	€ 15.406.728	Risico op materiële fout (baten)	Assurance via de BSGR Controle/verantwoording via jaarrekening Interne audit leges omgevingsvergunningen (gepland 2018) Interne audit leges publiekszaken rouleert (laatst 2017)
	Algemene uitkering	€ -	€ 24.909.759	Risico op materiële fout (baten)	Controle/verantwoording via jaarrekening
	Verplichtingen verbonden partijen	€ 6.923.000	€ 299.554	Gemeente is afhankelijk van de informatievoorziening van de verbonden partijen. Gemeente kan worden aangesproken voor verplichtingen waaraan de verbonden partij niet kan voldoen	Controle/verantwoording via jaarrekening
	Specifieke uitkeringen (Sisa)	€ -	€ 4.005.161	Verantwoording cf. Sisa-systematiek is complex. Voldoen aan gevraagde voorwaarden is cruciaal	Controle/verantwoording via jaarrekening

	<u>Verhuur:</u> - Vastgoed - Sportaccommodaties		€ -855.269	Risico op materiële fout (baten)	Controle/verantwoording via jaarrekening Interne audit verhuur rouleert (laatst 2016)
	<u>Aan- en verkopen gronden:</u> - Grondexploitaties - Kleine stukjes grond/snippergroen	€ -	€ 12.846.447	Risico op materiële fout (lasten/baten)	Controle/verantwoording via jaarrekening
	Personele kosten	€ 10.681.567	€ 137.308	Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening Assurance via Sp71
	Subsidies	€ 2.602.066	€ 524.331	Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening Interne audit subsidies (gepland 2018)
	Uitkeringen Sociale Zaken	€ 5.296.108	€ 197.522	Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening Interne audit uitkeringen Sociale Zaken (gepland 2018)
	Jeugdhulp	€ 4.173.363	€ -	Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening Controle en verantwoording via de TWO Jeugdhulp (ZIN) Controle en verantwoording via de SVB (PGB) Subsidies via interne audit subsidies (gepland 2018)

	Vorzieningen Wmo	€ 2.828.529	€ 400.555	Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening Interne audit voorzieningen Wmo (gepland 2018). Controle en verantwoording via de zorgaanbieders. Controle en verantwoording via de SVB (PGB). Controle en verantwoording via het CAK (eigen bijdragen).
	Investerings	€ 13.457.182 ¹⁶	€ 388.309 ¹⁷	Kredietoverschrijdingen	Controle/verantwoording via jaarrekening Zie verder Inkopen en (Europees) aanbesteden
	Leerlingenvervoer	€ 108.407	€ 846	Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening
Niet voldoen aan interne en/of externe wet- en regelgeving	Inkopen en (Europees) aanbesteden	€ 23.663.156 ¹⁸	n.v.t.	Complexe regelgeving. Niet naleving kan leiden tot rechtmatigheidsfouten die van invloed zijn op het accountantsoordeel op de jaarrekening	Controle/verantwoording via jaarrekening Assurance via Sp71 Spend analyse Europese aanbestedingen (gepland 2018) Interne audit inkoopfacturen (gepland 2018)
	Subsidies	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder
	Uitkeringen Sociale Zaken	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder
	Specifieke uitkeringen (Sisa)	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder

¹⁶ Stand Voortgangsrapportage 2018.

¹⁷ Stand Voortgangsrapportage 2018.

¹⁸ Op basis van inkoopfacturen 2017 (naar kostensoorten inkoopgerelateerd).

	Financiering ¹⁹	€ 66.698.000		Niet voldoen aan Treasurystatuut	Controle/verantwoording via jaarrekening Assurance via Sp71
	Jaarrekening 2017	€ 90.206.000 ²⁰	€ 91.809.000 ²¹	Niet voldoen aan Besluit begroting en verantwoording (Bbv)	Controle/verantwoording via jaarrekening
	Voorzieningen Wmo	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder
	Omgevingsvergunningen	Zie eerder leges omgevingsvergunningen	Zie eerder leges omgevingsvergunningen	Zie eerder leges omgevingsvergunningen	Zie eerder leges omgevingsvergunningen
	Leerlingenvervoer	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder	Zie eerder
Beheer onvoldoende	Begroting 2018	€ 60.066.000 ²²	€ 60.066.000 ²³	Onvoldoende borging van beheer kan leiden tot begrotingsonrechtmatigheden	Controle/verantwoording via jaarrekening
	IT	n.v.t.	n.v.t.	Risico's wat betreft continuïteit en informatiebeveiliging	Assurance via Sp71
	Verplichtingen (niet in balans opgenomen) 2017	€ 7.246.000 ²⁴		Risico op materiële fout (lasten)	Controle/verantwoording via jaarrekening
Waardering niet juist	Vastgoed	€ 34.477.000 ²⁵		Te hoog	Controle/verantwoording via jaarrekening
	Grondexploitaties	€ 8.178.000 ²⁶		Te hoog (verliesvoorziening)	Controle/verantwoording via jaarrekening
	Vorderingen	n.v.t.	€ 25.606.000 ²⁷	Te hoog (niet geïnd)	Controle/verantwoording via jaarrekening

¹⁹ Stand jaarrekening 2017.

²⁰ Inclusief toevoegingen reserves.

²¹ Inclusief onttrekkingen reserves.

²² Inclusief toevoegingen reserves.

²³ Inclusief onttrekkingen reserves.

²⁴ Stand jaarrekening 2017.

²⁵ Stand jaarrekening 2017.

²⁶ Stand jaarrekening 2017.

²⁷ Stand jaarrekening 2017. Dit is exclusief liquide middelen en overlopende activa.

Misbruik en oneigenlijk gebruik/fraude	Diversen	n.v.t.	n.v.t.	Inherent aan verschillende processen (bv. verstrekken van een subsidie).	Onderdeel interne audits 2018
Voorziening niet juist onderbouwd	Diversen	€ 4.402.000 ²⁸		Onderbouwing sluit niet aan op actueel beheerplan	Controle/verantwoording via jaarrekening

²⁸ Stand jaarrekening 2017.

Bijlage 2: Planning Interne Auditplan 2018

Kaders

Kader	Vaststelling door	Planning
Interne Auditplan 2018	college van B&W	december 2017
Normenkader 2018	raad	maart 2019

Uitvoering

Werkzaamheden	Planning
Interne audits rechtmatigheid en getrouwheid 1ste halfjaar 2018	voor 7 januari 2019
Actualisatie follow-up interne audits en accountantscontroles [1]	voor 7 januari 2019
Interim-controle accountant 2018	7 januari – 7 februari 2019
Interne audits rechtmatigheid en getrouwheid 2de halfjaar 2018	nog definitief afstemmen met Sp71
Actualisatie follow-up interne audits en accountantscontroles [2]	voor 1 april 2019
Accountantscontrole jaarstukken 2018	nog definitief afstemmen met EY
Evaluatie interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid	Eerste kwartaal 2019

Resultaten

Resultaat	Vaststelling door	Planning
Dossiers interne audits rechtmatigheid en getrouwheid 1ste halfjaar 2018	Niet van toepassing	voor 7 januari 2019
Managementletter accountant 2018	college van B&W	nog definitief afstemmen met EY
Voorstel n.a.v. evaluatie interne audit doelmatigheid en doeltreffendheid	college van B&W en raad bij nieuwe financiële verordening	Eerste kwartaal 2019
Dossiers interne audits rechtmatigheid en getrouwheid 2de halfjaar 2018	Niet van toepassing	nog definitief afstemmen met Sp71
Eindverslag interne audits rechtmatigheid en getrouwheid 2018	raad (integraal met de jaarstukken 2018)	juli 2019
Jaarstukken 2018	raad	juli 2019
Verslag van bevindingen en controleverklaring accountant 2018	raad	juli 2019

Bijlage 3: Brief gemeente Leiden Regionale Auditpool

Gemeentesecretaris

Routadres Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Gemeente Oegstgeest
t.a.v. dhr. H.A. Leegstra
Postbus 1270
2340 BG Oegstgeest

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadhuis
Stadhoudersplein 1
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 14071
E-Mail
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 28 november 2018
Ota kenmerk Z/18/1313273
Onderwerp Beëindiging Leidse auditpool

Contactpersoon Smolders, Tom
Doorkiesnummer 6223

Geachte heer Leegstra, Beste Haro,

Met deze brief informeer ik je over het besluit van de gemeente Leiden om te stoppen met de jaarlijkse onderzoeken door de auditpool en voor het uitvoeren van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken voortaan te steunen op de onderzoeken binnen het reguliere beleidsproces. Dit besluit is afgestemd met vertegenwoordigers van de gemeenten Leiderdorp, Zoeterwoude en Oegstgeest, zowel met directbetrokkenen bij de auditpool als met deelnemers aan het regionale platform bedrijfsvoering.

Achtergrond auditpool

Sinds 2008 kent de gemeente Leiden een auditpool. Dit is een groep medewerkers die, naast werk voor hun eigen afdeling, in teamverband doorlichtingsonderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid uitvoert. Hiermee gaf de gemeente Leiden sinds dat moment invulling aan de verplichting in artikel 213a van de Gemeentewet om periodiek onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur en daarover te rapporteren aan de raad.

Vanaf december 2013 namen ook de gemeenten Leiderdorp en Zoeterwoude deel aan de Leidse auditpool en in maart 2014 sloot ook de gemeente Oegstgeest aan. Hiermee werd de Leidse auditpool vanaf dat moment ook een regionale auditpool. Deze deelname vond met 'gesloten deuren' plaats: de deelnemende gemeenten leverden jaarlijks deelnemers aan de auditpool waarmee de auditpool de capaciteit had om voor alle gemeenten de onderzoeken uit te voeren.

Knopstukken en bijsturing

In recente jaren loopt de auditpool tegen de beperkingen van het bovenstaande model aan. Deze hebben vooral betrekking op de uiteenlopende verwachtingen ten aanzien van de opbrengsten van de onderzoeken, de lange doorlooptijden en de moeite om geschikte kandidaten en onderwerpen te vinden. Het Leidse college en clusterbezaad hebben daarom besloten om ten aanzien van het uitvoeren van doelmatigheids- en

Datum 28 november 2018
Kenmerk Z/18/1313273
Pagina 2 / 2

Gemeente Leiden

doeltreffendheidsonderzoeken meer te steunen op de onderzoeken in het reguliere (beleids)proces binnen de lijnafdelingen. Hiermee wordt immers al invulling gegeven aan de wettelijke plicht om de doelmatigheid en doeltreffendheid van het eigen handelen te onderzoeken en daarover te rapporteren.

Tot slot

De auditpool heeft in de afgelopen jaren zijn meerwaarde gehad in het bieden van een spiegel om de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur te vergroten en het bieden van een mogelijkheid aan ambtenaren van de deelnemende gemeenten om bij andere teams en gemeenten een 'kijkje in de keuken' te nemen.

Wij zullen binnen de gemeente Leiden op een passende manier aandacht geven aan het eindigen van de auditpool en de deelnemers bedanken voor hun inzet.

Hoogachtend,

Mw. Pim van Vliet
gemeentesecretaris/algemeen directeur